

Aktuárské vědy

Zprávy

Aktuárské vědy, Vol. 1 (1930), No. 4, 181–188

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/144529>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Lenz k referátu o článku prof. Rosmanitha nepravdivou poznámku, že v polemice o hodnotách $a_{[x]}$ dává mu autor po teoretické stránce úplně za pravdu. Ve skutečnosti jedná se pouze o nejméně důležitý detail celé polemiky, totiž o krajní hodnoty, závislé na volbě nejnižšího stáří tabulky. Poznámkou dokazuje Dr. Lenz, že chce pokračovati v metodách, jimiž vedl celou polemiku a jež nemají s odbornou nezaujatou kritikou nic společného.

ZPRÁVY.

Statistika sociálního pojištění v Československu. Vývojem sociálního pojištění u nás se stalo, že nemáme od převratu vyčerpávající statistiky sociálního pojištění, takže odborníci zabývající se sociálním pojištěním jsou nuceni sbírat data i pro nejjednodušší úvahy o statistice finanční přímo z publikací různých ústavů pojištění provádějících. Úvahy o zatížení ze sociálního pojištění, nutné vlastně pro jakoukoli statistiku mzdovou a pro srovnávání s cizinou, jsou tím velmi ztěžovány. Naprosto vyloučeny jsou již statistické úvahy o vývoji škod, zatížení jimi, jejich příčinách a pod. Soudíme, že bylo by záhodno co nejdříve v poradě odborníků všech sociálně-pojišťovacích odvětví zabývatí se otázkou účelné koncentrace statistiky sociálního pojištění všech oborů a včasné publikace jejich výsledků. Zde je třeba upozorniti na to, že se značně zpožďují publikace o statistice pojištění úrazového a nemocenského. *Sch.*

O frekvenci t. zv. vrácení premii v pensijním pojištění podle stáří podávají zajímavá čísla výsledky statistických šetření provedených Všeobecným pensijním ústavem ke konci roku 1925. Nezávažnější jest tato frekvence u pojištěnců, kteří si po svém výstupu z pensijního pojištění vyžádali vrácení premii, avšak později se opět do pojištění vrátili. Jejich nároky jsou pak podstatně zkráceny. Z tabulky je zřejmo, že v době starší, kdy pojištění

Věková skupina (stáří k 31. 12. 1925)	Počet pojištěnců V. P. Ú., kteří po vystoupení z pojištění si vyžádali vrácení premii v době			
	od 1. 1. 1909 do 30. 6. 1920,		od 1. 7. 1920 do 31. 12. 1925,	
	načež se do pojištění vrátili a byli pojištěni ještě 31. 12. 1925, v procentech celkového počtu pojištěnců téže věkové skupiny			
	muži	ženy	muži	ženy
do 20	—	—	0.06	0.20
21—30	0.32	0.32	1.95	1.87
31—40	2.74	2.88	1.37	2.37
41—50	2.82	2.03	1.03	0.49
nad 50	1.77	1.46	0.32	—

nebylo ještě vžito, pojištěnci velmi často užívali vrácení premii důsledkem nezaměstnanosti trvající déle než 6 měsíců. Po r. 1920 snižuje se frekvence zvláště u mužů velmi značně. Také větší koncentrace do nižších věkových skupin je zřetelná (i když uvážíme, že jsou středy obou period o 5 až 10 let od sebe vzdáleny); že jisté residuum v těchto skupinách (a zvláště u žen) zůstalo, je pochopitelné, ježto, jak známo, mladší pojištěnci nepociťují tak aktuálnosti pojištění, zejména, jde-li o pojištěnce převážně svobodné (ve stáří do 25 let 90% a ve stáří od 26 do 35 let ještě 40%). Jakým „dobrodiním“ byla instituce vrácení premii v pensijním pojištění, je zřejmo z toho, že do 31. 12. 1928 bylo u Všeobecného pensijního ústavu vyplaceno na této „dávce“

celkem téměř 90 mil. Kč a že důsledkem toho redukovaly by se nároky pojištěnců resp. důchodců podle § 177, odst. 3 nového pensijního zákona téměř o 20 mil. Kč v ročních částkách invalidních důchodů, nebéfereme-li zřetel k tomu, že část těchto pojištěnců trvale vystoupila, po případě zemřela.

Dr. Havlík.

Sociální pojištění v Řecku. Vzhledem k zájmu, který vzbuzují u nás pokusy řecké vlády o zřízení samostatného sociálního pojištění, budíží z řecké statistiky odvozené ze sčítání lidu, provedeného v roce 1928, sdělen tento přehled:

Stáří	Obyvatelstvo			Vzdělání					
	celkem	muži	ženy	Umění číst a psát		Analfabeti		bez označení	
				muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
méně než 5 roků	764.363	390.434	373.929	172	148	390.262	373.781	—	—
5—9	625.601	320.223	305.378	154.153	126.605	146.800	158.556	19.270	20.217
10—14	599.737	313.345	286.392	274.843	192.289	32.083	78.586	6.419	8.517
15—19	693.619	342.666	350.953	273.307	197.478	61.707	143.889	7.652	9.586
20—24	547.875	259.870	288.005	212.911	147.997	41.546	132.221	5.413	7.787
25—29	518.142	253.277	264.805	208.886	115.708	39.174	140.899	5.217	8.258
30—34	382.737	184.340	198.397	147.343	72.732	33.179	119.347	3.818	6.318
35—39	375.185	174.427	200.758	131.267	63.199	39.519	131.289	3.641	6.270
40—44	326.635	152.139	174.496	107.082	45.861	42.028	123.427	3.029	5.208
45—49	312.891	160.357	152.534	107.643	35.547	49.433	112.594	3.281	4.353
50—54	275.408	139.213	136.195	89.506	27.416	46.737	104.793	2.970	3.986
55—59	208.917	107.940	100.977	65.977	19.092	39.718	79.006	2.245	2.879
60—64	191.064	92.083	98.981	51.098	14.641	38.775	81.199	2.210	3.141
65—69	141.267	70.654	70.613	37.832	10.288	31.296	58.134	1.526	2.191
70—74	103.310	48.802	54.508	23.786	6.777	23.793	45.941	9.223	1.790
75—79	59.245	29.854	29.391	14.035	3.468	15.091	24.919	728	1.004
80—84	33.789	15.138	18.651	6.271	1.653	8.434	16.319	433	679
85—89	13.600	6.658	6.942	2.647	635	3.843	6.059	168	248
90—94	6.800	2.645	4.155	943	296	1.605	3.702	97	157
95—99	2.691	1.108	1.583	378	101	699	1.146	31	66
100 i více	1.769	542	1.227	154	66	373	1.102	15	59

Tabulka ilustruje velmi zajímavým způsobem úkaz známý z balkánských zemí vůbec, totiž značné procentuelní zastoupení starších a velmi

starých ročníků. Pokud tyto překvapující cifry jsou snad důsledkem nepřesného zjišťování stáří, nebo v literatuře tvrzeného přehánění věku u velmi starých osob, nelze bezprostředně určit. Tato okolnost, jakož i vysoký podíl osob neumějících čísti a psát, hlavně mezi ženami, nutí již sama o sobě k tomu, aby sociální pojištění řecké bylo prováděno způsobem podstatně odlišným, nežli je zvykem v západní Evropě.

Vliv války na porodnost a dětskou úmrtnost. Při statistických pracích pro početní podklady reformy pensijního pojištění byl učiněn také pokus získati novou tabulku o rozdělení dětí podle stáří jejich a jejich otců, resp. všech pojištěnců. Nejnovější materiál, který potřebná data obsahoval, pocházel z r. 1920. Na výsledcích zpracování tohoto materiálu projevilo se však do té míry skreslení způsobené mimořádným zhoršením populačních poměrů za války a krátce po válce, že k účelům pojistně-matematickým nebylo možno těchto výsledků použít. Jest však upozorniti na ně aspoň vzhledem k oněm populačním poruchám. Stačí porovnati hlavně první dvě řady čísel tabulky č. 1, vyjadřujících počet dětí připadajících na 10.000 soukromých zaměstnanců-mužů a) podle rakouské statistiky z r. 1896, b) podle dotazníků Všeobecného pensijního ústavu z r. 1920, c) čtyř náhradních ústavů z r. 1920:

Tabulka č. 1.

Stáří dětí	Počet dětí připadajících na 10.000 soukromých zaměstnanců-mužů podle statistiky			Rozdíl: (3) — (2) v % sl. (2)
	rakouské (1896)	V. P. Ú. (1920)	4 náhr. ústavů (1920)	
1	2	3	4	5
0	590	293	216	— 50.3
1	694	410	494	— 40.9
2	674	273	391	— 59.5
3	681	267	317	— 60.8
4	661	287	319	— 56.6
0—4	3.300	1.530	1.737	— 53.6
5	644	342	313	— 46.9
6	617	473	400	— 23.3
7	593	484	494	— 18.4
8	587	505	474	— 14.0
9	563	494	503	— 12.3
5—9	3.004	2.298	2.184	— 23.5
0—9	6.304	3.828	3.920	— 39.3
10—14	2.565	2.589	2.582	+ 0.9
0—14	8.869	6.417	6.502	— 27.6

Vezmeme-li rakouskou tabulku za vzor normálních poměrů, uvidíme, že se relativní úbytek počtu dětí jeví ve všech stářích do 12 let. Ve skupině nad 10 let jeví se celkový přírůstek způsobený zvýšenou životností dětí před válkou, jejíž skutečný výsledek však válka téměř úplně zničila; tyto děti zastihla válka ve věku nad 4—5 let. Daleko markantnější jeví se účinky zvýšené úmrtnosti — důsledkem podvýživy a ostatních útrap válečných — u dětí, jimž bylo v r. 1920 6—9 let; tyto děti zastihla válka v nejtěžším věku, po případě ještě jako kojence a patrně také v tomto věku ještě způso-

bila nejvíce ztrát. Vliv podstatného zvýšení úmrtnosti postupuje i v nižších věkových skupinách (patrně vzestupně), avšak vedle něho stále důrazněji hlásí se vliv snížené porodnosti, způsobené jednak podvýživou a celkovým zhoršením životních podmínek žen a jednak nepřítomností mužů. Úbytek dosahuje dokonce 60% normálního stavu. Uvážíme-li, že na př. podle rakouské úmrtnostní tabulky z let 1906—1910 dožije se stáří 3 let asi 75% dětí, můžeme se podle svých výsledků domnívati, že z dětí narozených v r. 1917 dožilo se roku 1920 (stáří 3 let) nejvýše 60%.

Je zajímavo porovnatí tyto výsledky s výsledky sčítání lidu provedeného o $\frac{3}{4}$ roku později (15.2. 1921). Zde porovnáваме pro analogii počet dětí připadajících na 10.000 mužů v povolání činných v Čechách a na Moravě a to pokud jde o výsledky sčítání lidu z r. 1921 a sčítání rakouského z r. 1910:

Tabulka č. 2.

Věková skupina (dětí)	Na 10.000 mužů v povolání činných v Čechách a na Moravě připadalo dětí podle sčítání lidu z r.		Rozdíl: (3) — (2) v % sl. (2)
	1910	1921	
1	2	3	4
0—4	3.663	1.984	— 45.8
5—9	3.470	2.842	— 18.1
0—9	7.133	4.826	— 32.1
10—14	3.372	3.276	— 2.9
0—14	10.505	8.102	— 22.9

Tyto výsledky jsou podstatně příznivější než výše uvedená čísla o soukromých zaměstnancích. Vysvětliti to možno tím, že v celku obyvatelstva nemá městské obyvatelstvo takovou převahu jako u soukromých zaměstnanců a že tedy důsledkem toho, že městská populace na následky války citlivěji reagovala, lze očekávati u soukromých zaměstnanců horší situaci. Kromě toho bylo by ovšem možno se domnívati, že část této difference je způsobena tím, že u soukromých zaměstnanců podrobených pensijnímu pojištění před rokem 1920 (charakteru téměř veskrze úřednického) zhoršila se porodnost ještě před válkou oproti stavu z konce minulého století. Přes tuto diferenci jeví čísla ze sčítání lidu povšechně stejnou tendenci jako čísla týkající se soukromých zaměstnanců.

Dr. Havlík.

Deutscher Verein für Versicherungs-Wissenschaft zu Berlin přestěhoval se nedávno do vlastní novostavby, která byla zvláště pro účely spolku pořízena nákladem Kč 1,720.000.—, v Berlíně-Willmersdorfu, Johannisbergerstrasse 31. Dům jest již spolkem ze dvou třetin hotově zaplacen a pouze třetina vážne ve formě hypotekární půjčky. K postavení domu sešly se četné dary, na 80.000 marek, většinou od říšskoněmeckých pojišťoven. Ve výkazu dárců na stavbu jsou z českosl. ústavů tři, a to banka Slavia, Sekuritas a Zajišťovací banka s přiměřenými dary, dokumentujícími mezi-státní vzájemnost na poli pojištných věd.

K diskusi o studiu pojištné techniky. Abychom postavili diskusi o studiu pojištné techniky na konkrétní bási, uveřejňujeme program přednášek pojištné techniky na technice, jak byl navrhován počátkem tohoto roku v komisi zvolené k vybudování odboru.

Ročník I.

Stát. zkouška I.

	Zim. př.	sem. cv.	Let. př.	sem. cv.
1. pojišťovatelství soukromé	4	—	2	—
1. „ „ sociální	4	—	2	—
1. matematika I. běh	6	1	4	1
1. kupecká aritmetika	4	2	4	2
2. encyklopedie technické mechaniky.	—	—	4	—
2. úvod nauk právních a zákl. čl. práva občanského	3	—	—	—
2. základy práva veřejného	—	—	3	—
národní hospodářství	3	—	2	—
encyklopedie technické chemie I. a II. část . . .	2	—	2	—
	26	3	23	3

Ročník II.

Stát. zkouška I.

	Zim. př.	sem. cv.	Let. př.	sem. cv.
1. matematika II. běh	5	1	5	1
2. praxe početní a její podmínky	3	2	3	2
1. matematika dlouhého úvěru	3	2	3	2
počet pravděpodobností	—	—	4	—
2. encyklopedie účetnictví.	2	—	2	—
3. obecná technologie mechanická	4	0	2	—
3. „ „ nauka o strojích	4	—	2	2
3. elektrotechnika obecná	—	—	4	3
2. seminář národního hospodářství	2	—	2	—
2. právo směnečné, obchodní a soukromé námořské	3	—	—	—
2. finanční věda (finanční zásady spol. pojišť.) . .	—	—	2	—
3. encyklopedie technické chemie III. část	2	—	—	—
	28	5	29	10

Ročník III.

Stát. zkouška II.

	Zim. př.	sem. cv.	Let. př.	sem. cv.
1. matematika pojistná I. díl	4	2	3	2
2. matematická statistika	4	1	3	2
všeobecná statistika národohospodářská a sociální	1	—	2	—
2. účetnictví v průmyslových závodech.	2	—	—	—
1. účetnictví v pojišťovnictví a jeho normy	—	—	3	1
2. encyklopedie pozemnostního stavitelství	2	4	2	4
2. technické kreslení (situačních budov, skiz, po- žářišť)	2	—	1	3
2. nauka o závodech, o jejich zařízení a činnosti za- městnanců v nich, se zvláštním zřetelem k pojištění úrazovému (s vycházkami)	3	2	3	2
1. pojistné právo smluvní a dozorčí	2	—	2	—
1. pojistné právo sociální	—	—	2	—
právo pracovní, vyrovnávací řízení, konkursy	2	—	2	—
2. zákony stavební	2	—	—	—
3. nauka o první pomoci při úrazech	1	—	1	—
3. vybrané stati z hygieny veřejné a průmysl. . . .	—	—	1	—
3. národohospodářská politika	2	—	1	—
	27	9	26	14

Ročník IV.

Stát. zkouška II.

	Zim. př.	sem. cv.	Let. př.	sem. cv.
1. technika a časové otázky pojištění životního	2	2	2	2
technika a časové otázky pojištění nemocenského a úrazového	2	2	2	2
pojistná matematika II. díl	4	2	—	—
1. prakse statistiky vůbec a pojistné zvlášť, aplikace matematické statistiky	3	2	3	2
2. prakse obchodu s cennými papíry	2	—	2	—
1. technika pojištění požárního s prohlídkami závodu a zprávami o nich	3	1	2	2
technika pojištění živelného (mimo požár)	1	—	1	2
hasičství, protipožární technika	—	—	2	—
3. organizace tovární	—	—	2	—
2. technická ochrana dělnictva v závodech průmyslových	4	—	—	—
3. teorie ochrany dělnické (práva hospod.)	1	—	—	—
2. lékařské stránky pojištění soukromého	2	—	—	—
2. lékařské stránky pojištění sociálního	—	—	2	—
3. encyklopedie hornictví	3	—	3	—
	27	9	21	10

Tento program se liší v podstatě od původního a také pozdějších návrhů na úpravu tohoto studia.

Az orságos társadalombiztosító (munkásbiztosító) Intézet jelentése az 1928 évi működéséről. (Výroční zpráva Ústřední sociální pojišťovny maďarské za rok 1928.) — Budapest 1930. Ústřední sociální pojišťovna maďarská, která byla v roce 1928 nositelem nemocenského, úrazového a bratrského pojištění vydala velmi obsáhlou zprávu o své činnosti v r. 1928. Pro cizinu jest zpráva doplněna krátkými informativními výtahy v řeči francouzské, německé, italské a anglické a veškeré tabulky opatřeny jsou legendou maďarskou, francouzskou a německou. Textová a tabulková část zprávy obsahuje přes 500 stránek a je tedy pro čtenáře neovládajícího maďarštinu právě uvedenou úpravou učiněna daleko srozumitelnější a pro praxi použitelnější. Bylo to tím spíše nutno, že zpráva obsahuje velmi cenné a podrobné tabulky nejen o finančním hospodářství nositelů pojištění, nýbrž i o průběhu pojištěných zjevů. Kromě běžných bilancí a provozovacích účtů je v ní obsažen podrobný rozbor nákladů na jednotlivá odvětví pojištění a to také uvnitř těchto odvětví na jednotlivé složky činnosti příslušných institucí. Tak v oboru nemocenského pojištění nacházíme zajímavé přehledy o výdajích na léčebnou péči, o honorářích lékařských a jiných výdajích, spojených s návštěvami lékařů atd., v oboru úrazového pojištění pak na př. rozdělení likvidních důchodů podle stupně neschopnosti a podle roků v nichž úrazy nastaly. Také průměrné obnosy vyplácených úrazových důchodů jsou zde uvedeny. Zpráva obsahuje také podrobný referát o působení a výsledcích úrazové zábrany.

Pokud jde pak o nemocenskou statistiku, nalezneme ve zprávě četné tabulky, které zasluhují zvláštní pozornosti. V první řadě je to rozdělení pojištěnců podle mzdových tříd a pohlaví, z něhož stačí reprodukovati, že v nejvyšší (VIII.) třídě je zařazeno mužů 26·83%, žen 3·23% a všech pojištěnců 18·44%. U 22 okresních nemocenských pojišťoven došlo přihlášek a odhlášek přes 3 $\frac{1}{2}$ mil., u 23 pojišťoven závodních a 1 soukromé došlo asi 70 tisíc přihlášek a odhlášek, proti tomu pak byl u okresních pojišťoven průměrný stav 762.864 pojištěnců (z toho 492.123 mužů a 270.741 žen) u ostatních pojišťoven bylo 31.644 pojištěnců celkem tedy bylo pojištěno 794.508 pojištěnců, z čehož 516.389 mužů a 278.119 žen. Oproti roku 1927

jeví se přírůstek $1\frac{1}{2}\%$ všech pojištěnců, ježto průměrný stav pojištěnců v r. 1927 byl 782.819. Je zajímavé, že oproti tomuto přírůstku pojištěnců jeví se úbytek přihlášek o 5% a úbytek odhlášek o 0.4%. Zpráva pak rozvádí tyto cifry podrobně podle jednotlivých pojišťoven a to vždy odděleně pro pojištěnce průmyslové a pro čeled.

V dalším obsahuje zpráva přehled o případech nemoci spojených s nezpůsobilostí k zaměstnání a to v prvé řadě podle tříd. Z těchto přehledů je zřejmo, že frekvence případů nemoci je ve vyšších třídách vyšší (v nejvyšší třídě na př. připadá u mužů případů nemoci 29.1% a u žen 5.1%). Tato tabulka je pak doplněna ještě rozvedením podle jednotlivých druhů chorob (redukovaná tabulka podle 15 hlavních skupin nemoci) a podle tříd povolání (19). Stejně přehledy jsou sestaveny o době trvání nemoci. I zde jest zřejmo, že morbidita ve vyšších třídách je vyšší na př. v VIII. třídě jest prстонaných dnů u mužů 34.8% a u žen 6.0% celkového počtu prстонaných dnů. Také léčebné péči v nemocnicích, sanatoriích a lázních jsou věnovány podrobné tabulky, neboť Ústřední sociální pojišťovna maďarská má několik vlastních nemocnic, sanatorií a ozdravoven, v nichž je celkem asi 1.500 lůžek.

Z tohoto krátkého přehledu, který nemůže látku úplně vyčerpati a má pouze upozornit na publikaci Ústřední sociální pojišťovny maďarské, jest zřejmo, že tu jde o publikaci velmi důležitou, která obsahuje nejen cenné záznamy o administrativě pojištění v r. 1928, nýbrž i důležité výsledky statistické, k nimž bude nutno v mezinárodním srovnání výsledků přihlížeti.

Dr. Havlík.

Pojištění nové hodnoty.)* Při pojistném případě ve věcném pojištění přiznaná náhrada bývá zpravidla menší než částka potřebná k obnově nebo znovuzřízení zničené či poškozené věci. Důvody jsou tři: Jednak podpojištění vzniklé v důsledku nízkého stanovení pojištěné částky ihned při uzavírání pojišťovací smlouvy; za druhé podpojištění vzniklé vzestupem cen, ač při uzavření smlouvy pojištěna byla plná hodnota; za třetí jsou to srážky z pojištěné částky v důsledku sešlosti pojištěné věci. Zabránití prvním dvěma příčinám jest v moci pojistníka; pojistník nemůže však předejítí srážce z třetího titulu. Vyloučití tuto srážku jest právě předmětem pojištění nové hodnoty.

Pojištění nové hodnoty jest běžné v Anglii a od krátké doby i v Německu. V Německu provádí se buď jako dodatkové pojištění u nositele pojištění požárního nebo jako dodatkové pojištění k t. zv. pojištění na život věci (Sachlebensversicherung). Při pojištění života věci stanoví se znaleckým odhadem doba trvání (Lebensdauer) n -let a smlouvi se pojištěná částka (pravidelně rovná ceně pojištěné věci, nemá-li vzniknouti podpojištění). Předmětem pojištění jsou škody, vzniklé během doby n -let, které ohrožují trvání nebo použitelnost pojištěné věci; při podpojištění se ovšem hradí toliko poměrně. Po n -letém trvání pojištění vyplatí se pojištěná částka po srážce případných náhrad, které po dobu trvání pojištění se vyplatily. Je-li pojištěná věc během n -let od uzavření smlouvy zničena, neb stane-li se dříve nepoužitelnou, vyplatí se taktéž pojištěná částka opět po srážce eventuelně dříve vyplacených náhrad. Pojištěná částka se však nevyplatí zasáhla-li vyšší moc (zemětřesení, válečné opatření, blesk, exploze a pod.). Při tomto pojištění jest možno dodatkovou smlouvou uzavřítí pojištění nové hodnoty pro případ škody, za kterou ručí nositel požárního pojištění. Starší forma je, že pojistí se bezúročná zápůjčka, která se poskytne v případě škody. Nejvyšší její mez je dána rozdílem pořizovacích nákladů a časové hodnoty (kterou hradí nositel požárního pojištění). Vyše zápůjčky v pojistném případě řídí se podle výše částky pojištěné na život věci a sice činí určitý, předem smluvený násobek této částky; je-li tento násobek menší než rozdíl mezi novou hodnotou a časovou hodnotou, krátí se částka úměrně (pod-

*) Blíže viz článek podepsaného v Průmyslovém Věstníku, č. 23, ročník XVII.

pojištění). Při strojích, jejichž časová hodnota poklesla pod 50% hodnoty nové, krátí se poskytnutá zápůjčka o 5% za každých započatých pět procent, o které časová hodnota poklesla pod 50% nové hodnoty. Poskytnutá bezúročná zápůjčka umorí se 10 ročními splátkami po 10%, z nichž jednu polovinu hradí pojišťovna sama; pojistník tak v podstatě zaplatí 10 anuit po 5%. Důležitou podmínkou jest, že zápůjčka vyplatí se jen za účelem znovupořízení věci; k obnově věci musí pojistník použití netoliko povolené zápůjčky, ale také náhrady vyplacené nositelem pojištění požárního. Aby pojištěnci zainteresovaní byli na bezškodovém průběhu pojištění; zaručuje se jim bonifikace, která doplňuje částku pojištěnou na život věci na úhrn zaplacených premii. Tato bonifikace jest však nejvýše rovná částce pojištěné na život věci.

Podle novějších smluv uzavírá se pojištění nové hodnoty na přímou výplatu rozdílu mezi pořizovacími náklady a mezi časovou hodnotou; ke škodě opotřebováním náleží tudíž i opotřebování, jež již existovalo v době uzavření smlouvy. Ostatní podmínky jsou celkem stejné jako v případě dřívějším. Toliko je zde zdůrazněn vlastní zájem na pojištění tou okolností, že zavádí se vlastní podíl pojistníků na škodě a sice u předmětů, jichž opotřebování přesahuje 25%, tedy jichž časová hodnota je menší než 75% nové hodnoty, snižuje se pojištěná částka; snížení činí 4% difference mezi novou hodnotou a časovou hodnotou za každých dalších 5%. Je-li na př. časová hodnota 50%, pak vyplatí se z titulu pojištění nové hodnoty 50% minus 5krát 4%, t. j. 30%.

Nositelé požárního pojištění zavedli na podzim roku 1927 nejprve pojištění bezúročné zápůjčky v případě škody, která kryla rozdíl mezi novou hodnotou a časovou hodnotou. Tato bezúročná zápůjčka splatná byla v 10 ročních annuitách, splatných polhůtně; první annuita splatná byla po 2 letech. Tuto formu však říšskoněmecký svaz průmyslníků odmítl jako nepostačující pro průmysl a tak v listopadu roku 1928 zavedeno bylo přímé pojištění nové hodnoty. Novou hodnotou při pojištění budov je v místě obvyklá stavební hodnota; u ostatních věcí je to částka potřebná k znovuzřízení nebo k obnově věci téhož druhu, sloužící stejnému úkolu; pro odškodnění jest rozhodná nová hodnota v čas pojistného případu. U obytných budov pojištění nové hodnoty platí bez ohledu na to, jak velké jest opotřebování, avšak u průmyslových podniků, u kterých opotřebování činí více než 10% nové hodnoty, krátí se pojištěná částka o vlastní podíl, jehož procentuelní výměra jest rovna procentu znehodnocení zmenšovanému o 10. Je-li tedy v případě škody časová hodnota 60%, tu vlastní podíl činí 30% z rozdílu mezi novou a časovou hodnotou, t. j. 12% nové hodnoty. Vyplatí se tudíž z titulu pojištění nové hodnoty 28%.
Dr. Zelenka.

Berichtigung.

In dem Artikel „Die Anrechnung der in der Versicherung nach dem Pensionsversicherungsgesetze für Privatangestellte vollbrachten Beitragszeit im Pensionssysteme der Staatsangestellten mit Rücksicht auf die Bestimmung des § 68 des Pensionsversicherungsgesetzes vom 5. II. 1920 (J. Bulina-J. Podlipský)“ der 3. Nummer ist den vorletzten Absatz auf der Seite 126 folgenderweise zu berichtigen:

„Die Bedingung 1. wäre präzisiert erfüllt, wenn $\frac{\partial V(x,n)}{\partial x} > 0$ und die Bedingung 2. wenn $\frac{\partial V(x,n)}{\partial n}$ und $\frac{\partial^2 V(x,n)}{\partial^2 n} > 0$ wäre, was notwendig eintreten wird, wenn $f'(n)$, $f''(n)$, $\psi'(n)$ und $\psi''(n)$ positiv sind.“